

Миодраг СТОЈАНОВИЋ

**„КАЖЕШ ДА СИ НОВИНАР, А ЈА ТЕ НИСАМ НИКАДА ВИДЕО
ДА ПРОДАЈЕШ НОВИНЕ“**

У соби препуној књига, разнобојних фасцикли и кутија пуних рукописа, док јесења киша досадно ромиња, почињем разговор о првим данима *Наше речи* са др Сергијем Димитријевићем, научним сарадником САНУ. Ту, у радној соби његовој, на Булевару Револуције 126, на IV спрату, оживљавамо једно време, пре двадесетак година минуло, време тражења и многих одрицања...

– Кад сам се, 10. септембра 1945. године, вратио из концентрационог лого-ра Бухенвалд, са око 60 килограма и тешко нарушеним здрављем, одмах сам потражио „Нашу реч“, на чијем је челу тада био Аристомен Ристић, са којим сам још пре рата радио у „Народним новинама“. Већ у следећем броју, од 22.

септембра, појавио се мој чланак „Земља сељацима“, који је представљао први део серије написао о аграрној реформи. Ускоро затим, мислим у октобру, створена је колективна редакција, у коју смо ушли: Аристомен Ристић, Раде Илић и ја.

За редакцију *Наше речи* Сергија Димитријевића везује и један романтичан догађај: Приликом првог доласка упознао је службеника и новинара Наду Анђелковић, којом се касније и оженио. Тако дознајемо да је Нада била плаћени службеник и сарадник.

– Стални сарадник *Наше речи* остао сам до пролећа 1946. године, када сам постављен за повереника за индустрију Окружног народног одбора, – наставља своју причу Димитријевић. – До јесени сам остао један од тројице уредника листа, а онда сам, на Кидричев позив, прешао у Београд. Међутим, прелазак у главни град није значао прекидање везе са мојим листом: све до 1953. године, када сам се сукобио са ондашњом редакцијом због њеног нетолерантног става, остао сам редовни сарадник, а моји прилози увек су на време стизали у лист...

У ово време радило се под готово немогућим условима, а лист је излазио само захваљујући великом одрицању свих сарадника и радника из штампарије. Ондашњи ентузијастички нису имали слободног времена за лични живот, а редакција им је била и кућа, и забава, и место за одмор.

Али, љубав према листу била је огромна покретачка снага: она је надокнађивала недостатак технике и људства.

– И поред таквих услова за рад, тираж листа некад се пео до невероватних граница! – кажу Нада и Сергије Димитријевић. – Сећамо се, један је број штампан у готово 8.500 примерака! А посебне радости везују нас за број од 12. новембра 1945. године. Тај ванредни број *Наше речи* међу првима је јавио победу Народног фронта, а изашао је неколико часова после избора! Тад се заиста радило ударнички, а сами смо га и продавали!...

– Који свој напис у *Нашој речи* посебно волите? – питам Сергија.

Одговара Нада:

– Сергијев први напис *Земља сељацима* наишао је на такав пријем да је штампан и као посебна брошура у два издања, са тиражом од 5000 примерака!

Сећа се Сергије и једног момента анегдотског карактера. Када је дошао из логора, њихова мајка је добијала 1.500 динара инвалиде за мужа који је погинуо у рату. А кад је Сергије добио прву плату (1.200 динара), мајка је изгубила право на инвалиду!

Када се помене „Наша реч“, онда Сергије Димитријевић може сатима да прича. За лист га везују нераскидиве нити, иако већ одавно не сарађује, везују га незаборавни тренуци неимарског рада и велике љубави...

Красавина Пешић-Ђуричић је данас уредник часописа *Жена данас*. Али, њени први кораци у новинарству, први сусрет са редакцијом и штампарском бојом, везани су за *Нашу реч*. Уосталом, ево шта она каже:

– Има догађаја у животу које заборав не може да прекрије, иако се на њих током година све мање мисли; они у сећању човековом остану подједнако јаки, као да су се збили јуче. За мене, то су они велики дани када смо могли сло-

бодно да дишемо у ослобођеном Лесковцу. Ипак, иако је Лесковац, и многи други крајеви, био слободан, окупатор још није био савладан, борбе су се још водиле, а прва брига свих нас била је помоћ војсци на фронту, помоћ рањеницима у болницама и помоћ деци чији су родитељи погинули у рату. И ја сам се одмах укључила у прву акцију прикупљања помоћи за фронт. Сећам се како сам стидљиво пришла тадашњој председници Окружног одбора АФЖ-а Цани Миљанић и саопштила јој да бих желела да учествујем у акцији, на шта ме је она обема рукама загрлила и рекла да је срећна што види да се грађани сами јављају. Одмах смо приступили послу: поделили смо терен и одредили групе...

– Припремање и учешће у великој акцији приближио ме је и самој редакцији *Наше речи*. Иако се до тада нисам бавила писањем (онда сам била учитељица), за све време тих дана припремања у мени је неодољиво бујала жеља да напишем нешто о овој великој акцији, да и ја са своје стране позовем грађане, да им објасним каква је то акција... Једне вечери сам села и написала чланак, и сутрадан сам, са великим страхопоштовањем, отишла код ондашњег уредника, друга Мење. Рекла сам му да за два дана почиње велика акција прикупљања помоћи за фронт и да сам ја нешто написала о томе, па ако то редакцији одговара...

– У првом наредном броју мој чланак је био уводник! То је, ето, мој први сусрет са редакцијом *Наше речи* и мој први корак у новинарству. Касније сам све чешће сарађивала, све до октобра 1946. године, када сам позвана у Београд, у редакцију „Зоре“...

Најмлађи уредник *Наше речи*, и можда најмлађи човек који је у нашој земљи обављао уредничку дужност, је свакако Радомир Хаци-Ценић, који је за уредника листа дошао 1947. године, као двадесетогодишњак, непосредно из гимназијске клупе.

– Када су ме позвали у Комитет и рекли ми да треба да уредим следећи број *Наше речи*, био сам просто ошамућен... Онда се радило под сасвим друкчијим околностима. Ја сам, као уредник, имао само једног сарадника (Љубишу Новаковића), сâм сам писао, куцао, редиговао рукописе, радио коректуру... Да се не би рекло да Љубиша и ја сами пишемо лист, узимали смо за сараднике људе из предузећа, из села, али сви ти људи, сем огромног елана и ентузијазма, ничег другог заједничког са новинарством нису имали. Са Љубишом Новаковићем и Владом Каменовићем ја сам радио и прелом листа.

– Имали смо мало просторија, а са хартијом смо једва излазили на крај. Ја сам одлазио у Београд, набављао хартију за један или два броја у Уреду за информације, а онда сам, са једним носачем, носио пакете хартије на станицу...

То време било је пресудно за лист. Многи локални листови престали су да излазе (у Пироту, Врању, Прокупљу), пошто лесковачке штампарије нису имале цинкографију, фотографије су слате у Београд. На терен се одлазило – чезама. Са једног таквог путовања Радомир Хаци-Ценић понео је анегдоту које ће се увек сећати.

– Кажеш да си новинар? А ја те никад нисам видео да продајеш новине! – обратио се један сељак Радомиру.

И многих других згода, везаних за новинарски рад, Радомир се одлично сећа. Једном, када је посетио рудник у Лецу, враћен је (заједно са једним сарадником) пошто је рудник, наводно, државна тајна!

– Живео сам са листом од првих рукописа, преко редактуре, коректуре и штампања, а онда је лист преузео улични продавац Весел Веселиновић, мој одличан сарадник... Данас се са извесном сетом сећам ових мојих новинарских дана, криво ми је што сам оставио писање, али сам и поносан на оно што је *Наша реч* данас! То је лист у правом смислу, велика редакција! – каже Радомир Хаџи-Ценић, некад најмлађи уредник, данас помоћник уредника Народног универзитета општине Стари град у Београду.

Наша реч, 7. новембар 1964.